

Brusel 8. listopadu 2024
(OR. en)

15234/24

EDUC 407
COMPET 1082
SOC 809

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Posílení dovedností, které budou využitelné i v budoucnu, a konkurenceschopnosti prostřednictvím vysokoškolského vzdělávání – <i>politická rozprava</i>

Na základě konzultace s Výborem pro vzdělávání vypracovalo předsednictví přiloženou informativní poznámku, jež poslouží jako základ pro politickou rozpravu, která proběhne na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport konajícím se dne 25. listopadu 2024.

**Posílení dovedností, které budou využitelné i v budoucnu, a konkurenceschopnosti
prostřednictvím vysokoškolského vzdělávání**

Informativní poznámka předsednictví

**Řešení nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a nedostatků v oblasti
dovedností**

V Draghiho zprávě¹ z roku 2024 se zdůrazňuje, že EU musí naléhavě řešit nedostatek v oblasti dovedností, aby si zachovala svou konkurenceschopnost na celosvětové úrovni a posílila ji, neboť Evropa – zejména ve srovnání se Spojenými státy a Čínou – v současné době zaostává. Ve zprávě se uvádí, že nedostatečná úroveň základních dovedností je významnou překážkou pro dosažení kvalifikované pracovní síly. Rovněž se v ní zdůrazňuje, že nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovníků bude pravděpodobně v průběhu času stále kritičtější. Podle prognóz do roku 2035 bude nedostatek pracovních sil nejvýraznější ve vysoce kvalifikovaných, nemanuálních povoláních, tedy povoláních vyžadujících vysokou úroveň vzdělání, a to vzhledem k potřebě nahradit pracovníky, kteří odejdou do důchodu, a k měnícím se požadavkům trhu práce. Zpráva uvádí, že tento nedostatek v oblasti dovedností je umocněn nedostatečným sladěním systémů vzdělávání a odborné přípravy s poptávkou po pracovní síle, což brání tomu, aby Evropa byla schopna účinně konkurovat v rychle se vyvíjející globální ekonomice. Identifikuje kritické oblasti, v nichž je třeba posílit pracovní sílu v Evropě, zejména pokud jde o digitální technologie, ekologická průmyslová odvětví a vyspělou výrobu. Zaměří-li se Evropa na iniciativy zacílené na prohlubování dovedností a změny kvalifikace, zejména v uvedených strategických odvětvích, může rozvinout konkurenceschopnější, inovativnější a odolnější pracovní sílu schopnou podněcovat udržitelný růst.

¹ Zpráva o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti, kterou předložil Mario Draghi dne 9. září 2024.

Draghiho zpráva prosazuje uplatňování evropského přístupu k rozvoji dovedností s využitím spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi, vládami a soukromým sektorem. Navrhuje podporovat silná přeshraniční partnerství, v jejichž rámci jsou propojeny instituce zajišťující vzdělávání a odbornou přípravu s potřebami průmyslových odvětví. Zohledněním podnětů od různých zúčastněných stran by mohly členské státy prostřednictvím svých systémů vzdělávání a odborné přípravy reagovat na poptávku po dovednostech v celé Evropě. Studenti by tak mohli získat znalosti, dovednosti a kompetence nezbytné pro dosažení úspěchu v globální ekonomice. Nové dovednosti nejenže posilují odborné schopnosti, ale i významně přispívají k osobnímu rozvoji jednotlivců a umožňují jim účastnit se celoživotního učení.

EU zahájila několik klíčových iniciativ zaměřených na rozvoj dovedností, včetně Evropského prostoru vzdělávání, Evropské agendy dovedností, akčního plánu digitálního vzdělávání a Paktu pro dovednosti. Program Erasmus+ a další vnitrostátní a regionální výměnné programy rovněž hrají zásadní úlohu v rozvoji dovedností tím, že financují projekty mobility a spolupráce, jež zlepšují přeshraniční vzdělávací příležitosti.

Plánovaný evropský diplom

Podle sdělení Komise² by plánovaný evropský diplom rovněž pomohl řešit nedostatek v oblasti dovedností, neboť by tak byl podpořen rozvoj programů vedoucích k získání společného diplomu, které by značně odpovídaly současným a budoucím potřebám trhu práce ve všech členských státech. Cílem evropského diplomu by bylo umožnit sdružování zdrojů a odborných znalostí a nabídnout účastníkům vzdělávání přístup ke špičkovým dovednostem a znalostem, které mají zásadní význam v nově vznikajících odvětvích, jako jsou ekologické technologie a digitální odvětví. Přesnou definici kritérií pro navrhovaný evropský diplom, například pokud jde o relevantnost pro trh práce, musí ještě Rada stanovit. Diskuze, které se uskutečnily v rámci procesu spoluvytváření případného evropského diplomu, se týkaly vztahu s boloňským procesem, aspektů interního a externího zajišťování kvality a rozvoje navrhovaných iniciativ s ohledem na vnitrostátní pravomoci. Jsou zapotřebí další jednání, mimo jiné zejména s ohledem na zprávu o konečných výsledcích projektů programu Erasmus+ zabývajících se experimentováním s politikami, pokud jde o značku evropského diplomu a možný evropský právní status aliancí vysokoškolských institucí. Aby však Evropa mohla plně řešit nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a nedostatek v oblasti dovedností, potřebuje rozmanitost v podobě společných programů s dvojím diplomem a zásadně důležitých opatření v oblasti mobility a výměn s plným uznáním kreditů pro všechny studenty. Klíčový význam z hlediska konkurenceschopnosti má rovněž otázka financování případného evropského diplomu – pro vysokoškolské instituce i pro studenty – a je třeba ji důkladně projednat. Dlouhodobá finanční životaschopnost a poskytnutí rovných příležitostí pro všechny vysokoškolské instituce mají pro zajištění spravedlivého a inkluzivního socioekonomického růstu v Evropě zásadní význam.

² Sdělení Komise ze dne 27. března 2024 o plánu pro evropský diplom (COM(2024) 144 final).

Podpora evropských vysokoškolských institucí s cílem zvýšit konkurenceschopnost

V Draghiho zprávě se zdůrazňuje, že navzdory solidní vzdělávací základně se Evropě plně nedaří tento potenciál pro hospodářský růst a konkurenceschopnost využít. Zpráva dále zdůrazňuje, že ačkoli Evropa vyniká v celkové dosažené úrovni vzdělání, s tím, že značná část populace má vysokoškolské vzdělání, její výsledky nejsou dostatečné, pokud jde o zajištění vysoce kvalifikovaných absolventů v kritických oblastech, jako jsou přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika (STEM). Evropské vysokoškolské instituce mají potenciál vybavit studenty špičkovými dovednostmi a podporovat inovace. Draghiho zpráva doporučuje zvýšit investice do výzkumu a vývoje a vytvářet inovační ekosystémy propojující vysokoškolské instituce, začínající podniky a průmysl. Tyto ekosystémy by umožnily, aby vysokoškolské instituce působily jako centra technologického pokroku a zajišťovaly zásadní pokrok v oblastech, jako je umělá inteligence, zelená energie a biotechnologie. Tím, že se evropské vysokoškolské instituce stanou centry špičkového výzkumu a podnikatelské činnosti, může EU podpořit zásadní technologický pokrok, díky němuž se nejen zvyšuje globální konkurenceschopnost, ale také vznikají vysoce hodnotná pracovní místa a jsou přilákáni talentovaní pracovníci.

Iniciativy EU, jako jsou aliance Evropských univerzit a programy Erasmus+ a Horizont Evropa, mají rovněž zásadní význam pro podporu nadnárodní spolupráce a umožňují vysokoškolským institucím sdílet osvědčené postupy, zdroje a inovativní výukové metody. Nadnárodní spolupráce nejenže zvyšuje kvalitu vzdělávání a odborné přípravy, ale také pomáhá rozvíjet různorodou a přizpůsobivou pracovní sílu, která je nezbytná pro stimulaci inovací a hospodářského růstu v EU. Tato dynamická interakce mezi vzděláváním, výzkumem a průmyslem může vysokoškolským institucím umožnit, aby hrály klíčovou úlohu při utváření konkurenceschopného a odolného hospodářství EU schopného čelit budoucím výzvám.

S ohledem na předložené informace předsednictví vyzývá ministry, aby se pro účely diskuze na toto téma zamysleli nad níže uvedenými otázkami.

1. Jak bychom prostřednictvím plánovaného evropského diplomu mohli posílit dovednosti, které budou využitelné i v budoucnu, a konkurenceschopnost?
2. Jakým způsobem podpořit evropské vysokoškolské instituce, aby se staly hnací silou konkurenceschopnosti EU na celosvětové úrovni?